

Quanta, quanta guerra

COM TOTHOM SAP, 'QUANTA, QUANTA GUERRA' ÉS UNA NOVEL·LA, LA DARRERA QUE PUBLICÀ EN VIDA (I PER A MI, LA MILLOR) MERCÈ RODOREDA. UNA NOVEL·LA ON, SEGONS ELLA I NOSALTRES, NO HI HA GUERRA, COM AL 'MANUSCRIT TROBAT A SARAGOSSA', DE JAN POTOCKI, NO HI HA NI MANUSCRIT NI SARAGOSSA, COM RECORDAVA LA MATEIXA RODOREDA. EN CONSEQÜÈNCIA, AMB UN MÓN QUE SEMBLA COBEJAR LA GUERRA, SEGURAMENT EN AQUEST TEXT TAMPOC N'HI HAURÀ MASSA.

Si hi ha una població bella de la Catalunya vella, aquesta és Camprodon. Una opinió que, de ben segur, podria compartir Jacint Verdaguer. Si recorden l'epopeia *Cani-gó* i el seu cant quart: "¿Per què t'amagues, Camprodon fresquívol/ violeta del bosc en ta ribera". Dos versos degudament posats en pedra a la Mare de les Fonts d'aquell poble pirinenc. Segurament, la més espectacular de les fonts camprodonines. Segurament, però, Verdaguer té raó. Camprodon s'amaga i, des de Barcelona, posem per cas, no comencem a trobar indicacions vials fins a sortir de Ripoll (genuflectori!) que ens diuin que anem bé, que hi arribarem. Un cop a Camprodon, tardors i primaveres increïbles i tantes coses més.

Doncs bé, aquell paradís, al gener de 1939 va ser un infern. A trenta quilòmetres d'allí, al coll d'Ares, va haver-hi una espectacular *retirada* de les tropes republicanes. El Coll d'Ares, d'altra banda, és un magnífic exemple del que és una frontera: és possible que amb un peu trepitgem el Ripollès, Catalunya, i amb l'altre el Vallespir, França o el que també en diem Catalunya francesa, on es metamorfosa en el "col d'Ares".

Cal dir que l'any 1939 hi havia carretera de muntanya de Camprodon fins al Coll, però no n'hi havia a la baixada cap a França. Personalment, sempre he pensat que va ser una previsió de Juan Negrín, qui tenia la família biològica instal·lada en una de les torres confiscades del passeig de Maristany (genuflectori) camprodoní.

En qualsevol cas, i això ens apropa a l'actualitat, una de les notícies recents i no franceses, ni belgues, ni síries, ni turques..., ha estat la suposada descoberta d'un veritable arsenal a Camprodon, procedent, sembla, de la Guerra Civil espanyola (1936-1939).

MARTA
PESSARRODONA

Anem a pams, el primer escorcoll (en l'actualitat els escorcolls sovintegen a tot arreu, pel que sembla) ha estat en una cambra dita Museu de la Retirada que és això, una cambra al carrer de València del fresquívol Camprodon. Un museu –si és que ho és– on he entrat mantes vegades, sense quedar-ne enlluernada, per cert. Per impressions me'n vaig a Can Perxès a l'Agullana, o a la Jonquera, on hi ha el MUME o Museu Memorial de l'Exili, per no parlar de les Illes i el seu Hotel Trabucayres en territori francès, on van esmorzar els presidents Aguirre, Companys i seguici... de retirada.

Avui, gran enrenou, a Camprodon i, de moment, detenció dels dos responsables del suposat museu i escorcoll de les seves cases on, sembla, guardaven un veritable arsenal d'armes, presumiblement de la Guerra Civil. No tinc el gust de conèixer aquests dos senyors amb síndrome de Diògenes bèl·lic, però la meua familiaritat amb el coll d'Ares i la visió de fotografies de l'època i d'aquella Retirada fan que no m'hagi resultat gens rar. I he vessat una llàgrima gens furtiva per aquells Joan Sales, Tísner, Calders i la munió de soldats anònims que van travessar aquella frontera l'hivern tan fred, segons diuen, de 1939. Abans havien llançat camions i armes al costat francès perquè, com he dit, calia passar a peu per manca de carretera, com tenia el costat català.

Tot plegat fa que aquesta notícia de l'arsenal d'armes trobades a Camprodon ara mateix, que ha omplert les pàgines periodístiques, si més no al Principat, no m'impressioni. Més aviat em sembla una exageració que em torna als anys cinquanta quan, com a infant, va esclatar una bomba en unes roques properes a una platja de Sant Carles de la Ràpita, on estiuejava amb la família. Una experiència que no deu ser única i que travessa els Països Catalans i, si volíem, tot Espanya.

En definitiva, em dedicaré a preocupar-me més per França, Bèlgica, Síria, Turquia... i, quan pugui, que espero que serà aviat, tornaré al passeig de Maristany camprodoní, segurament el més bell de Catalunya, bo i pensant, com tantes vegades, que la burgesia catalana del segle XIX, orientats pel mític Doctor Robert, no va estar mancada de bon gust, quan va triar aquell fresquívol lloc per a les seves vacances. Bo i tenint present que no vull tanta, tanta guerra. La d'ara.

Poeta i escriptora